

Terveisiä Artolle

t. Aleksi, 30 v.

Arto-päivä 9.5.2012

Kari Saari

Näitä on vielä jossain...

...mutta aina ei tee mieli alkaa selailla...

... ja ilmaus ”ei välittävää laitetta” on vain puolilotuus!

Viitetietokanta on e-aineistoa, mutta onko se oikeanlaista e-aineistoa?

Sähköiset sisällöt yleisiin kirjastoihin –hanke:

Yleisten kirjastojen e-aineistostrategian pohja (Versio 1)

s. 8: ”Yleisillä kirjastoilla on käytössä erilaisia tietokantoja. Tietokantojen käyttö on kuitenkin monissa kirjastoissa hyvin pientä suhteessa niiden kustannuksiin. Digitaalisen kokoelman muodostuksessa tuleekin lähteä tarkastelemaan tarkemmin aineiston käyttöä. On turha hankkia aineistoa, jota asiakkaat eivät käytä aktiivisesti. Se ei lisää digitaalisten palvelujen arvoa tai asiakkaiden käyttötaitoja. Panostukset on järkevämpää siirtää palveluihin, jotka tyydyttävät kysyntää. Viitetietokantojen kohdalla erityisesti aineiston hankinta tulee miettiä tarkkaan suhteessa käyttöön. Aika on jo osittain ajanut viitetietokantojen ohi.”

Maininta ei kuulemma koske Aleksia, mutta kertoo asenteesta viite-alkuisia sanoja kohtaan. Tietokantojen on oltava aidosti hyödyllisiä ja tarjottava uusia palveluja, jotka lisäävät niiden käyttöä ja perustelevat hankintapäätöksen.

Viitetietokanta – mainettaan parempi

- Viitetietokanta on mediariippumaton.
- Internet-tiedonhaku ei ole ongelma, mutta sisällönhallinta on. Kuka tarjoaa luotettavimman suodattimen?
- Perinteisten julkaisijoiden tuotteet eivät saa näkyvyyttä Googlen aihehauissa, vaikka materiaali olisi sekä netissä että laadukasta.
- Painettunakin julkaistujen artikkelien ON löydyttävä, eikä viitetietokantojen lisäksi muuta ”välittävää laitetta” ole.
- Maksuttomiin kokoteksteihin on helppo viitata, mutta maksullisten tekstien maksajaa etsitään. Linkitys molempiin onnistuu kohtuullisesti.

Esimerkki lehdestä, joka julkaisee osan teksteistä vapaasti netissä - 1

Kirjoittaja/tekijä	Puisto, Sakari
Artikkelin nimeke	Rahajärjestelmä tulisi jälleen kytkeä kultaan : talouskriisin keskeisiä syitä on se, että keskuspankit ovat voineet laskea liikkeelle rahaa lähes rajattomasti
Muut tekijät	Ahokas, Jussi Holappa, Lauri
Sarja	Vieraskynä
Huomautus	Kirjoittaja on väitellyt tohtoriksi Cambridgen yliopistossa sekä toiminut liike-elämän tehtävissä Suomessa ja Kiinassa. - Jatkokeskustelu: Kultakanta lisäisi talouden ongelmia / Jussi Ahokas ja Lauri Holappa (Vastaväite). - (HS 2012-01-14, s. A2)
Saatavuus	Kokoteksti netissä
Asiasanat / Aihe	finanssikriisit velkakriisit keskuspankit : rahajärjestelmät rahanarvo kultakanta
YKL-luokka	36.2
Muut nimekkeet	Kultakanta lisäisi talouden ongelmia
Lehdessä	Helsingin sanomat
Vuosi/numero	2012-01-11
Sivu(t)	A2
Aineiston sijainti	http://www.hs.fi/arkisto/ (Maksullinen arkisto, jonka haku maksuton. Hakutuloksessa hakusana esitetään kontekstissaan. Pääkirjoitussivun jutut (sivu A2) vapaasti netissä, hae Googlella otsikon sanojen avulla.)
ISSN	0355-2047

Esimerkki lehdestä, joka julkaisee osan teksteistä vapaasti netissä - 2

Tekijä	Pekonen, Osmo
Artikkelin nimeke	Franz Anton Mesmer huijasi koko Eurooppaa - ja tuli tunnetuksi myös Oulussa ja Torniossa
Aineiston sijainti	http://www.kaltio.fi/lehtiarkisto/kaltio-1-2012/pekonen112
Huomautus	Saksalainen lääkäri Franz Anton Mesmer (1734-1815). - Lisäksi: Giuseppe Acerbin kuvaus mesmeristisistä istunnoista Oulussa (suom. Hannes Korpi-Anttila)
Saatavuus	Kokoteksti netissä
Asiasanat / Kohteet	Mesmer, Franz Anton Acerbi, Giuseppe Korpi-Anttila, Hannes mesmerismi hypnoosi : hoitomenetelmät : historia suggestio hysteria potilaat : parantuminen ihmeparannus huijaus : epäily paranormaalit ilmiöt : tutkimus : Ranska : 1700-luku mesmerimismi : esitykset : Suomi lääkärit parantajat henkilöhistoria
YKL-luokka	59.4
Muut nimekkeet	Giuseppe Acerbin kuvaus mesmeristisistä istunnoista Oulussa
Lehdessä	Kaltio
Vuosi/numero	2012: 1
Sivu(t)	21-24
Aineiston sijainti	http://www.kaltio.fi/ (Osasta painettua sisältöä kokoteksti netissä (Lehtiarkisto).)
ISSN	0355-4511

Esimerkki lehdestä, jonka koko sisältö vapaasti netissä - 1

Arkisto → Lehtiarkisto

Aleksin lehtiluettelo:

3T 2012-

Aarre 2012-

Allergia & astma 1984-

Amnesty (kokoteksti netissä) 1983-

Anna 1984-

Arkkitehti 1983-

Aromi (maksullinen kokotekstiarkisto netissä) 2003-

Askartelulehti (Askartelu) 2003-

Asu ja rakenna 2003-

ATS ydintekniikka (kokoteksti netissä puolen vuoden viiveellä) 2003-

Autismi 2003-

ATS Ydintekniikka lehdet

ATS Ydintekniikka on ladattavissa netissä pdf-formaatissa noin puolen vuoden viiveellä julkaisun jälkeen. Irtokappaleita voi tiedustella ATS Ydintekniikan [päätoimittajalta](#).

2010

[ATS Ydintekniikka 4/2010 \(898.19 kB\)](#)

[ATS Ydintekniikka 3/2010 \(850.9 kB\)](#)

[ATS Ydintekniikka 2/2010 \(875.54 kB\)](#)

[ATS Ydintekniikka 1/2010 \(1.81 MB\)](#)

2009

[ATS Ydintekniikka 4/2009 \(1.06 MB\)](#)

[ATS Ydintekniikka 3/2009 \(1.72 MB\)](#)

[ATS Ydintekniikka 2/2009 \(1.2 MB\)](#)

[ATS Ydintekniikka 1/2009 \(2.09 MB\)](#)

2008

[ATS Ydintekniikka 4/2008 \(1.26 MB\)](#)

Esimerkki lehdestä, jonka koko sisältö vapaasti netissä - 2

Pikaviitenäyttö:

Heinimäki, Jaakko Mikä huumorissa naurattaa?

julkaisussa: Avek-lehti 2011: 1, 4-9

Tietue/Emotietue:

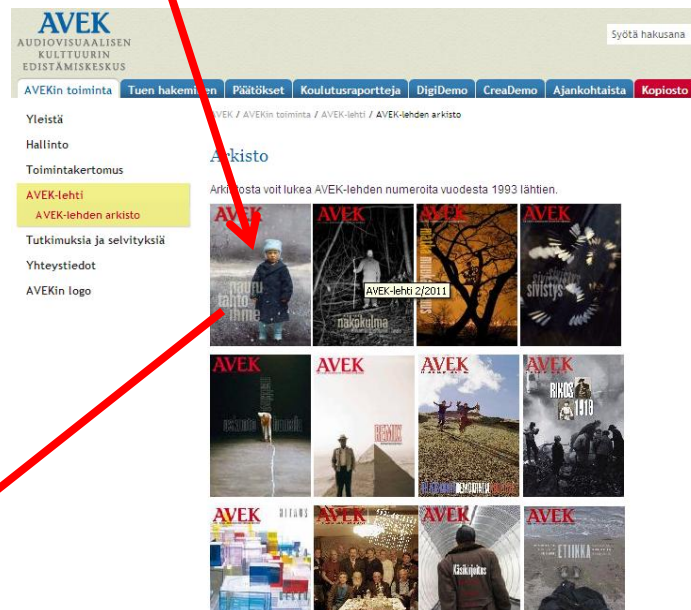
Avek-lehti Aineiston sijainti

http://www.kopiosto.fi/avek/avekin/toiminta/avek_lehti/fi_FI/avek-lehti/ Saatavuus Kokoteksti
netissä ISSN 1236-7753

Lehden nettiarkisto:

Arkisto

Arkistosta voit lukea AVEK-lehden numeroita vuodesta 1993 lähtien.

Koko numero PDF-tiedostona

2012 Aleksiin indeksoituja lehtiä , joiden kokotekstejä on maksutta saatavissa internetissä (yht. 62 nimekettä).

- Amnesty** <http://www.amnesty.fi/amnesty-lehti/> PDF
- ATS Ydintekniikka** http://www.atsfns.fi/index.php?option=com_content&view=article&id=49&Itemid=62&lang=fi PDF
- AVEK –lehti** http://www.kopiosto.fi/avek/avekin_toiminta/avek_lehti/fi_FI/arkisto/ PDF
- AVH-lehti** http://www.aivoliitto.fi/aivoverenkiertohairio_%28avh%29/julkaisut/avh-lehti/lehtiarkisto PDF
- CP-lehti** http://www.cp-liitto.fi/liiton_toiminta/viestinta/cp-lehti/arkisto PDF
- Diakonia** <http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/sp?Open&cid=Content414A42> PDF (syksyllä 2011 vasta vuoden 2010 lehdet 1-5.)
- Diabetes** http://www.diabetes.fi/diabetesliitto/lehdet/diabetes-lehden_juttuarkisto/ teksti (Huom. vain karttuva valikoima kahdeksan aihekohtaisen otsikon alle ryhmiteltynä. Uusimmat ensimmäisinä luetteloissa.)
- Diabetes ja lääkäri** http://www.diabetes.fi/diabetesliitto/lehdet/diabetes_ja_laakari_-lehti sekä näköislehti että PDF
- Duodecim** <http://www.duodecimlehti.fi/web/guest/arkisto> teksti, PDF, tekstit tulevat vapaasti luettaviksi yhden vuoden embargon jälkeen
- Energiakatsaus** <http://www.tem.fi/index.phtml?s=2562> PDF
- Enska** (Ensi- ja turvakotien liitto) <https://ensijaturvakotienliitto-fi.directo.fi/> näköislehti netissä
- Fikt (Finlands kommuntidning)** <http://www.fikt.fi/arkiv/Sidor/default.aspx> näköislehti, embargo seuraavan numeron ilmestymiseen saakka
- Finnish Music Quarterly** <http://www.fmq.fi/> 2-3 artikkelia/numero kokotekstinä (teksti, PDF)
- Forum för ekonomi och teknik** <http://www.forum-fet.fi/> teksti, numeroittain
- Hyvinvointikatsaus** http://tilastokeskus.fi/tup/hyvinvointikatsaus/arkisto_aika.html teksti; n. puolet artikkeleista kokotekstinä
- Ikaros** <http://www.fikt.fi/arkiv/Sidor/default.aspx> artikkeleittain/numero
- IT invalidityö** <http://www.it-lehti.fi/portal/verkkolehti/> artikkeleittain/numero
- Journalisti** www.journalistiliitto.fi/journalisti/lehti/ artikkeleittain/numero näköislehtenä
- Kaltio** www.kaltio.fi/lehtiarkisto/ pari artikkelia kokotekstinä/per numero

Kansanopisto <http://www.kansanopistot.fi/lehti/> näköislehti

Kehittyvä elintarvike <http://kehittyvaelintarvike.fi/lehtiarkisto/> teksti, vuoden embargo

Kehitys <http://global.finland.fi/public/default.aspx?nodeid=15854&contentlan=1&culture=fi-FI> PDF

Ketju <http://kehitysvammaliitto.fi/julkaisut/ketju/ketju-arkisto.html> PDF

Kielipolku http://www.aivoliitto.fi/kielellinen_erityisvaikeus_%28sli%29/julkaisut/kielipolku-lehti/ PDF

Kiinteistöposti <http://www.kiinteistoposti.fi/kiinteistoposti/arkisto/> näköislehti netissä

Kirkko ja kaupunki <http://www.kirkkojakaupunki.fi/> arkisto 2005- ja näköislehti 2009-

Kulttuurivihkot <http://www.kulttuurivihkot.fi/lehti/pdf> PDF, n. puolen vuoden embargo

Kuntalehti <http://www.kuntalehti.fi/Kuntalehti/arkisto/Sivut/default.aspx> PDF

Kuntatekniikka <http://lehti.kuntatekniikka.fi/lehtiarkisto> PDF, embargo seuraavan numeron ilmestymiseen saakka

Kuuloviesti <http://www.kuuloliitto.fi/fin/kuuloviesti-lehti/arkisto/> PDF, embargo seuraavan numeron ilmestymiseen saakka

Liikenne/kaupunki <http://www.liikennekaupunki-lehti.fi/7> PDF

Liikunta ja tiede <http://www.lts.fi/?sid=11> tutkimusartikkelit vuosittain PDF

Maailman kuvalehti (Kumppani) <http://www.kepa.fi/maailman-kuvalehti/arkisto> artikkeleittain/numero

Maankäyttö <http://www.maankaytto.fi/arkisto/sisallysluettelot.php> artikkeleittain/numero

Maaseutu & Matkailu (Maaseutumatkailu) <http://www.maaseutupolitiikka.fi/matkailu/lehti/> lehti ilmestyy vain netissä, selailtavana lehtenä (issuu.com)

Monitori <http://www.monitori-lehti.fi/> nettilehti

Mustekala <http://www.mustekala.info/> nettilehti

Ny tid <http://www.nytid.fi/> teksti; järjestetty viikoittain, myös hakutoiminto

Opettaja <http://www.opettaja.fi/> näköislehti n. 2007-

Pakolainen <http://www.pakolaisapu.fi/tietoa/pakolainen-lehti.html> PDF 2010-

Parnasso <http://www.parnasso.fi/kritiikit/numeroittain/> teksti, vain kirjallisuusarvostelut

Rakennettu ympäristö <http://www.rakennustieto.fi/lehdet/ry/index/arkisto.html.stx> tekstinä artikkeleittain, haku numeroittain

Rakennustaito <http://www.rakennustieto.fi/lehdet/rakennustaito/index/arkisto.html.stx> tekstinä, haku numeroittain

Rauhan puolesta <http://rauhanpuolustajat.org/rauhanpuolesta/> tekstinä, numeroittain

Ravitsemuskatsaus <http://www.maitojaterveys.fi/www/fi/ravitsemuskatsaus/index.php> PDF

Reuma http://www.reumaliitto.fi/suomen_reumaliitto/viestinta/reuma-lehti/reuma-lehdessa_julkaistua/ tekstinä, keskeisimpiä julkaistuja artikkeleita

Scandinavian Public Library Quarterly (SPLQ) <http://www.splq.info/> PDF

Signum <http://ojs.tsv.fi/index.php/signum/issue/archive> PDF artikkeleittain

Sosiaalivakuutus <http://www.kela.fi/in/internet/suomi.nsf/NET/050906145535AK> uudet näköislehtinä, vanhemmat (-2010) PDF

Suomen lääkirilehti <http://www.laakarilehti.fi/arkisto/index.html> avoin tilaajille ja tilaajakirjastoille ip-tunnistuksella (PDF). Ip-lomake: <http://www.laakarilehti.fi/arkisto/iplomake.html> (ei siis ilmainen, mutta tilaajakirjastossa käytettävissä)

Tehy <http://www.tehy.fi/tehy-lehti/> näköislehti 2011

Telma <http://www.digipaper.fi/telma/> näköislehti

Tesso <http://www.tesso.fi/> teksti, numeroittain

Tiede <http://www.tiede.fi/arkisto> teksti, numeroittain, parin numeron embargo

Tietokone <http://www.tietokone.fi/lehti> PDF vapautuu embargosta vuoden kuluttua julkaisusta

Tukiviesti <http://issuu.com/search?q=tukiviesti> (Kehitysvammaisten tukiviesti), uusimmat numerot näköislehtinä issuu-palvelussa

Työeläke <http://www.etk.fi/fi/service/julkaisut/440/> PDF Julkaisut -> Lehdet -> Työeläke ->oikopolut numeroihin

Ulkopolitiikka <http://www.ulkopolitiikka.fi/archive/> teksti, suurin osa jutuista kokoteksteinä

Vapaa ajattelija <http://www.vapaa-ajattelijat.fi/lehti/> PDF numeroittain

Vanhustenhuollon uudet tuulet <http://valli.webfellows.fi/lehti.htm> teksti, valikoma

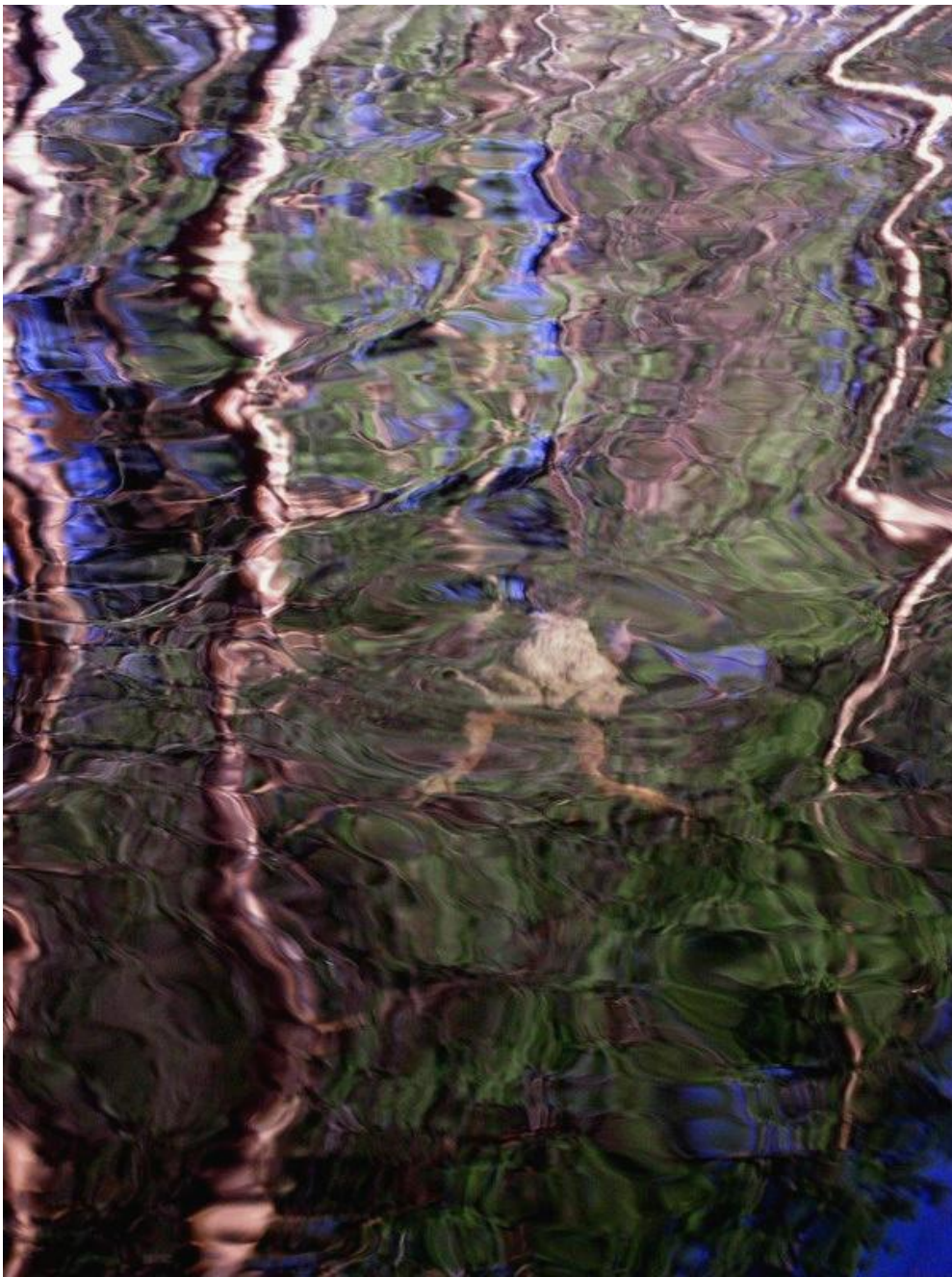
Voima <http://fifi.voima.fi/arkisto> teksti numeroittain

Yhteiskuntapolitiikka <http://yp.stakes.fi/FI/arkisto/arkisto.htm> PDF, lähes kaikki artikkelit saatavilla

+ 12 kpl kokotekstilehtiä Elektra-tietokannassa

Entä Kopioston kollektiivilisensointioikeus kirjastojen omistamien painettujen lehtien artikkelien e-kopioille?

1. Mikä on ajateltu olevan digitaalisen kopioinnin yksikkö: kukin artikkeli ja kuva erikseen, artikkeli ja sen kuvitus pakettina, yksi aikakauslehden numero, yksi sanomalehden sivu?
2. Onko minkäänlaista hinnoittelumallia Kopioston palvelulle olemassa?
3. Lisensoinnin hintatason kannalta vielä: mikä on palvelun tarkoitus: tuottaa matalan kynnyksen digipalvelua tavalliselle kirjastoasiakkaalle vai mahdollistaa kirjastolle esim. satunnaisen tiedotusmateriaalin tuottaminen?
4. Mitä kirjasto saa tehdä digitoidulla ja lisensoidulla materiaalilla: lähettää sähköpostin liitteenä yksittäiselle asiakkaalle vai tallentaa ja saattaa yleisölle käyttöön karttuvaksi kokoelmaksi kirjaston www-sivujen ”e-kirjahyllyyn”?
5. Jos edellisessä kohdassa jälkimmäinen vaihtoehto on mahdollinen, tulkitsenko oikein, että yhdelle artikkelille riittäisi kertalisensointi, jonka jälkeen se olisi ”kaiken kansan käytössä”?
6. Voiko kirjasto ulkoistaa digitoinnin, edellyttäen että materiaali on kirjaston kokoelmissa?
7. Suurin osa kausijulkaisumateriaalista on kirjastojen kokoelmista poistettua. Koskeeko lisensointi myös Varastokirjastoa ja mahdollistaisi digikopion lähettämisen suoraan kirjaston asiakkaalle/tilaajakirjaston kautta asiakkaalle?
8. Mahdollistaako lisensointi Kansalliskirjaston Mikkelin yksikössä tapahtuvan massadigitoinnin tulosten saattamisen yleisön saataville, esim. suunnitellun Kansallisen Digitaalisen Kirjaston asiakaskäyttöliittymän avulla?
9. Mitä lisensointi merkitsee nykymuotoisen Elektran tuotannolle?
10. Entä jos julkaisija on hankkinut oikeudet e-julkaisemiseen (tai uusimuotoisella avustajasopimuksella hankkinut ne jo valmiiksi). Vaikuttaako se asiaan ja jos vaikuttaa, kenellä on velvollisuus tietää siitä, että oikeudet eivät ole kirjoittajilla/kuvaajilla? (Oletan, että tavallisissa tapauksissa oikeudenomistajilla on jälkikäteinen opt-out. Voiko se muuttua etukäteiskielloksi?)

Kuva: Tina Mattsson

Hyvää kevättä!
aleksi.btj.fi
aleksi@btj.fi

